

Рівненський державний гуманітарний університет

(повне найменування вищого навчального закладу)

Кафедра екології, географії та туризму

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВК08. ОХОРОНА І РАЦІОНАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ РОСЛИННОГО І ТВАРИННОГО СВІТУ

Спеціальність 101 – Екологія
(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма «Прикордонний екологічний контроль»

Освітній ступінь бакалавр
(бакалавр/магістр)

Інститут, факультет, відділення Психолого-природничий факультет
(назва інституту, факультету, відділення)

2021 – 2022 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Охорона і раціональне використання рослинного і тваринного світу» для здобувачів освітнього ступеня бакалавр галузі знань 10 Природничі науки спеціальності 101 Екологія за освітньо-професійною програмою «Прикордонний екологічний контроль» (2р. 10м.).

Мова навчання: українська.

Розробники:

Суходольська І.Л., доцент кафедри екології, географії та туризму РДГУ

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри екології, географії та туризму РДГУ

Протокол № 10 від «31» серпня 2021 року

Завідувач кафедри екології, географії та туризму проф. Лико Д.В.

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією психолого-природничого факультету.

Протокол №5 від «1» вересня 2021 року

Голова навчально-методичної комісії доц. Сяська І.О.

© Суходольська І.Л., 2021
© РДГУ, 2021

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3,5	Галузь знань <u>10 Природничі науки</u>	Вибіркова	
Модулів — 2	Спеціальність <u>101 Екологія</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів — 2		3-й	3-й
Загальна кількість годин — 105		Семестр	
		6-й	6-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних — 3,0 самостійної роботи студента — 2,5		Лекції	
		14 год.	2 год.
		Практичні,	
	14 год.	4 год.	
	Лабораторні		
	14 год.	4 год.	
	Самостійна робота		
	63 год.	95 год.	
Індивідуальні завдання: 14 год.			
Вид контролю: залік			
Передумови для вивчення дисципліни: вивчення дисциплін відповідно до освітньої програми			

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Охорона і раціональне використання рослинного і тваринного світу» є формування у здобувачів вищої освіти знань, умінь, навичок та методів вивчення фауністичних та флористичних комплексів і розробки ефективних шляхів раціонального використання ресурсів та їх охорони. Ознайомлення та реалізація законодавчої та нормативно-правової бази щодо захисту, охорони й відтворення рослинного і тваринного світу.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Охорона і раціональне використання рослинного і тваринного світу» є:

- сформуванню уявлення про особливості, екологію, значення для народного господарства і науки, необхідність раціонального використання і охорону рослинного та тваринного світу;
- зберігати біорізноманіття екосистем, а також впроваджувати ефективні методи

оптимізації відтворення рослинного і тваринного світу;

– знати законодавчу та нормативно-правову бази щодо захисту, охорони й відтворення рослинного і тваринного світу;

– застосовувати теоретичні та практичні знання, які допоможуть в організації господарств при розведенні тварин для відтворення та поповнення мисливської фауни й збереження рідкісних, зникаючих видів у сучасних умовах;

– знати фауністичні комплекси світу та України, визначати види, перспективні для використання в мисливських господарствах України;

– застосовувати методологічні підходи при вивченні рослинного та тваринного світу;

– вміти застосовувати науково-дослідницькі та ефективні еколого-економічні заходи у галузі охорони рослинного та тваринного світу;

– розробляти заходи щодо забезпечення охорони та раціонального використання рослинного і тваринного світу.

2.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні володіти наступними **компетентностями**:

загальними:

ЗК1. Знання та критичне розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК7. Здатність до участі у проведенні досліджень на відповідному рівні.

фаховими:

ФК1. Знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

ФК4. Знання сучасних досягнень національного та міжнародного екологічного законодавства.

ФК 8. Здатність обґрунтовувати необхідність та розробляти заходи, спрямовані на збереження ландшафтно-біологічного різноманіття та формування екологічної мережі.

ФК 17. Здатність здійснювати контроль за якістю сировини тваринного та рослинного походження, визначати фітосанітарну безпеку експортованої рослинної продукції.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Демонструвати розуміння основних принципів управління природоохоронними діями та/або екологічними проектами.

ПРН 3. Знати концептуальні основи моніторингу та нормування антропогенного навантаження на довкілля.

ПРН 4. Аналізувати фактори, що визначають формування ландшафтно-біологічного різноманіття.

ПРН 11. Вибирати оптимальну стратегію проведення громадських слухань щодо проблем та формування територій природно-заповідного фонду та екологічної мережі.

ПРН 12. Усвідомлювати відповідальність за ефективність та наслідки реалізації комплексних природоохоронних заходів.

ПРН 15. Формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства.

ПРН 17. Брати участь у розробці проектів і практичних рекомендацій щодо збереження довкілля із залученням громадськості.

ПРН 18. Впроваджувати природоохоронні заходи та проекти.

ПРН 19. Формулювати основні екологічні закони, правила та принципи охорони довкілля та природокористування.

ПРН 20. Розуміти основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень в сфері екології, охорони довкілля та оптимального природокористування.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **105** годин /3,5 кредити ECTS/.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ РОСЛИННОГО ТА ТВАРИННОГО СВІТУ.

Тема 1. Законодавчі основи правового режиму об'єктів рослинного та тваринного світу.

Загальна характеристика рослинних та тваринних ресурсів. Історія становлення й розвитку нормативно-правових засад у сферах використання, відтворення, приналежності й охорони об'єктів рослинного світу. Використання та охорона тваринного світу. Особливості окремих видів спеціального використання об'єктів тваринного світу. Імплементация норм міжнародного фауністичного права в національні законодавства. Міжнародно-правові зобов'язання України в сфері міжнародного фауністичного права. Закон України «Про тваринний світ». Закон України «Про рослинний світ». Проблеми державного управління у галузі охорони, використання і відтворення тваринного та рослинного світу. Реалізація повноважень Верховної Ради України у галузі охорони, використання і відтворення тваринного та рослинного світу. Відповідальність за порушення законодавства про рослинний та тваринний світ.

Тема 2. Державний кадастр рослинного світу України. Комплексне використання недеревних ресурсів лісу.

Кадастр рослинних ресурсів. Система кадастру рослинних ресурсів. Державний лісовий кадастр. Кадастр лісових ресурсів. Зміст лісокадастрової книги і порядок її ведення. Порядок використання природних ресурсів. Класифікація рослинної сировини. Загальні засади створення кадастру природно-рослинних ресурсів.

Рациональне використання лісових ресурсів. Економічна ефективність експлуатації запасів лікарсько-технічних рослин. Розробка комплексу заходів з охорони та відтворення запасів лікарських рослин.

Тема 3. Кадастр тваринного світу та кадастр мисливської фауни. Міжнародна практика вирішення спорів щодо охорони тваринного світу.

Державний облік тваринного світу. Порядок ведення кадастру тваринного світу. Інформаційне забезпечення кадастрової оцінки мисливської фауни. Методи обліку мисливської фауни.

Роль Міжнародного Суду ООН в охороні тваринного світу (на прикладі справи Японія проти Австралії та Нової Зеландії). Вирішення спорів щодо захисту тварин в рамках Світової організації торгівлі (на прикладі справ щодо тюленів та тунця).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. РАЦІОНАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНА ТВАРИН ТА РОСЛИН.

Тема 4. Практичне застосування охоронних категорій фауни та флори. Раритетна фауна та критерії раритетності видів.

Боротьба зі знищенням природних середовищ існування фауни та флори. Обґрунтування створення об'єктів ПЗФ України. Використання в оперативній роботі. Поняття раритетів. Обсяг поняття «раритет». Причини раритетності. Огляд основних червоних списків. Класи загрозливих видів (категорії охорони). Збереження природної

просторової, видової, популяційної та ценотичної різноманітності об'єктів рослинного та тваринного світу.

Тема 5. Національні, регіональні та міжнародні червоні списки.

Національні червоні списки. Червона книга України. Регіональні червоні списки. Зелена книга України та охорона фауни. Червоний список Міжнародного союзу охорони природи. Європейський червоний список. Червона книга Чорного моря. Міжнародні договори та програми. Бернська конвенція. Бонська конвенція. Дочірні угоди Бонської конвенції. Вашингтонська конвенція (CITES). Рамсарська конвенція. Ріодежанейрська конвенція. Бухарестська конвенція. Європейська ландшафтна конвенція. Директива щодо збереження видів диких птахів. Розроблення і впровадження програм (планів дій) щодо збереження та відтворення видів диких тварин і рослин, які перебувають під загрозою зникнення.

Тема 6. Карантинні рослини та тварини.

Поняття про «карантин рослин» та «карантин тварин». Значення карантину рослин та тварин. Завдання державної служби з карантину рослин та тварин. Структура державної служби з карантину рослин в межах країни. Основні законодавчі документи: Закон України «Про карантин рослин». Статут державної служби з карантину рослин. Державні стандарти. Історія створення карантину рослин. Поняття про «карантинний шкідливий організм». Перелік карантинних видів. Шляхи занесення та розповсюдження шкідників, хвороб рослин та бур'янів. Ввезення в Україну та вивезення за її межі об'єктів рослинного та тваринного світу. Запобігання проникненню в природне середовище України чужорідних видів диких тварин та здійснення заходів щодо недопущення негативних наслідків у разі їх випадкового проникнення.

Тема 7. Раціональне використання тварин та рослин.

Розведення тварин у неволі. Проведення біотехнічних заходів для покращення існування ссавців та птахів. Отруйні тварини. Використання продукції промислу тварин. Екологія тварин урбанізованих територій. Покращення захисних, кормових, гніздових умов для водно-болотних птахів. Види використання об'єктів тваринного світу. Мисливство. Право на полювання. Документи на право полювання. Рибальство. Використання об'єктів тваринного світу в наукових, культурно-освітніх, виховних та естетичних цілях.

Форми використання природних рослинних ресурсів. Отруйні рослини. Торгівля лікарськими і декоративними видами рослин та їх частинами (корені, стебла, плоди тощо). Види спеціального використання природних рослинних ресурсів: збирання лікарських рослин; заготівля деревини під час рубок головного користування; заготівля живиці; заготівля кори, лубу, деревної зелені, деревних соків тощо; збирання квітів, ягід, плодів, горіхів, насіння, грибів, лісової підстилки, очерету тощо; заготівля сіна; випасання худоби. Збір за використання природних рослинних ресурсів. Використання природних рослинних ресурсів з природоохоронною, рекреаційною, оздоровчою, культурно-освітньою та виховною метою. Використання природних рослинних ресурсів для забезпечення потреб виробництва у технічній, лікарській, пряно-ароматичній, харчовій сировині з дикорослих рослин. Способи відтворення природних рослинних ресурсів.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>	
Змістовий модуль 1. Правове забезпечення охорони рослинного та тваринного світу.													
Тема 1. Законодавчі основи правового режиму об'єктів рослинного та тваринного світу.	15	2	2	2	–	9	14,5	0,5	1	–	–	13	
Тема 2. Державний кадастр рослинного світу України. Комплексне використання недеревних ресурсів лісу.	15	2	2	2	–	9	15	0,5	0,5	1	–	13	
Тема 3. Кадастр тваринного світу та кадастр мисливської фауни. Міжнародна практика вирішення спорів щодо охорони тваринного світу.	15	2	2	2	–	9	14,5	–	0,5	1	–	13	
Разом – за змістовним модулем 1	45	6	6	6	–	27	44	1	2	2	–	39	
Змістовий модуль 2. Раціональне використання та охорона тварин та рослин.													
Тема 4. Практичне застосування охоронних категорій фауни та флори. Раритетна фауна та критерії раритетності видів.	15	2	2	2	–	9	15,5	–	0,5	1	–	14	
Тема 5. Національні, регіональні та міжнародні червоні списки.	15	2	2	2	–	9	15,5	0,5	0,5	0,5	–	14	
Тема 6. Карантинні рослини та тварини.	15	2	2	2	–	9	15	–	0,5	0,5	–	14	
Тема 7. Раціональне використання тварин та рослин.	15	2	2	2	–	9	15	0,5	0,5	–	–	14	
Разом – за змістовним модулем 2	60	8	8	8	–	36	61	1	2	2	–	56	
Усього годин	105	14	14	14	–	63	105	2	4	4	–	95	

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
1.	Флора і фауна України: стан і заходи збереження.	2
2.	Кадастр рослинних ресурсів. Порядок використання природних ресурсів.	2
3.	Інформаційне забезпечення кадастрової оцінки мисливської фауни.	2
4.	Збереження природної просторової, видової, популяційної та ценотичної різноманітності об'єктів рослинного та тваринного світу.	2
5.	Розроблення і впровадження програм (планів дій) щодо збереження та відтворення видів диких тварин і рослин, які перебувають під загрозою зникнення.	2
6.	Види використання об'єктів тваринного світу. Захист тварин під час перевезення.	2
7.	Збір за використання природних рослинних ресурсів.	2
Разом		14 год.

6. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
1.	Методи дослідження флори та фауни.	2
2.	Економічна ефективність експлуатації запасів лікарсько-технічних рослин.	2
3.	Методи обліку та розрахунку мисливської фауни.	2
4.	Методи визначення карантинних організмів.	2
5.	Розробка програми щодо збереження та відтворення видів диких тварин і рослин.	2
6.	Критерії раритетності груп. Визначення сумарного балу раритетності.	2
7.	Визначення норм експлуатації різних груп рослинних і тваринних ресурсів та засоби екологічної оптимізації стійкого використання природних ресурсів.	2
Разом		14 год.

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
1	2	3	
1.	Закон України «Про тваринний світ». (Методи оцінювання: реферат).	9	13
2.	Закон України «Про рослинний світ». (Методи оцінювання: реферат).	9	13
3.	Роль Міжнародного Суду ООН в охороні тваринного світу (на прикладі справи Японія проти Австралії та Нової Зеландії). (Методи оцінювання: реферат).	9	13
4.	Поняття раритетів. Обсяг поняття «раритет». Причини раритетності. Огляд основних червоних списків. Класи загрозливих видів (категорії охорони). (Методи оцінювання: реферат).	9	14
5.	Міжнародні договори та програми. (Методи оцінювання: реферат).	9	14
6.	Поняття про «карантинний шкідливий організм». Перелік карантинних видів. (Методи оцінювання: презентація).	9	14
7.	Види спеціального використання природних рослинних ресурсів (Методи оцінювання: реферат).	9	14
	Разом	63* го д.	95 год.

Примітка: 63*/95 – денна форма/ заочна форма навчання

8. ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАУКОВО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ.

1. Скласти словник термінів та понять за матеріалами курсу (5 балів).
2. Розробити та представити науковий проект щодо збереження та відтворення видів диких тварин і рослин (15 балів).

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни «Охорона і раціональне використання рослинного і тваринного світу» використовують наступні методи навчання:

- МН1 – словесний метод (лекція, співбесіда, дискусія тощо);
- МН2 – практичний метод (практичні заняття);
- МН3 – наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);
- МО4 – тестування;
- МН5 – відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- МН6 – самостійна робота (розв'язання завдань).
- МН7 – індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.

10. МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Контроль знань з дисципліни викладач здійснює за рейтинговою системою. Результати навчальної діяльності студентів оцінюють за 100-бальною шкалою.

- а) поточний контроль знань:
  - оцінювання усних відповідей на занятті;

- оцінювання контрольних робіт;
  - оцінювання завдань для самостійної роботи;
  - тестовий контроль.
- б) підсумковий контроль знань:
- оцінювання усних відповідей на заліку.
- МО2 – усне або письмове опитування;
 МО4 – тестування;
 МО5 – командні проєкти;
 МО6 – реферати, есе;
 МО7 – презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
 МО9 – захист практичних та лабораторних робіт;
 МО10 – залік.

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента під час оцінювання результатів поточного та підсумкового контролів є такі:

- виконання усіх видів навчальної роботи, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина засвоєння та характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних та інших інформаційних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, в їхньому взаємозв'язку та розвитку;
- характер відповідей на запропоновані питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність, повнота тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення для вирішення практичних завдань.

11. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ (ЗАСОБАМИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДАМИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ МОЖУТЬ БУТИ:

- командні проєкти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах;
- інші види.

12. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ.

Визначити за допомогою якісних критеріїв мінімальний пороговий рівень оцінки і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку. Зазначити використовувану числову (рейтингову) шкалу.

Критерії оцінювання результатів навчання

Суми балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90-100	A	відмінно	здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить і опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні здібності	Високий (творчий)	відмінно	зарах

82-89	B	добре	здобувач вищої освіти вільно володіє теоретичним матеріалом, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
74-81	C	добре	здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, загалом самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, з-поміж яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
64-73	D	задовільно	здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, з-поміж яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задов	
60-63	E	достатньо	здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадов	не зарах
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

13. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Контроль за процесом засвоєння студентами курсу та якістю знань здійснюватиметься у ході поточного та підсумкового контролю. Оцінювання знань студентів здійснюється за 100 бальною шкалою. Поточний контроль передбачає:

– перевірку знань студентів у ході практичних та лабораторних занять (усні відповіді, виконання презентацій, виконання навчально-дослідних завдань, проєктів, перевірка письмових завдань самостійної підготовки);

– представлення проєкту, за темою передбаченими змістовими модулями.

Робота студентів на практичних заняттях оцінюється за п'ятибальною шкалою: 3 бали – «задовільно», 4 – «добре», 5 – «відмінно».

Виконання індивідуального проєкту з вивчення курсу оцінюються за 20 бальною шкалою.

Поточне тестування та самостійна робота							ІНДЗ	Сума
Змістовний модуль 1			Змістовний модуль 2					
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7		
5	5	5	5	5	5	5		
2 бали (ВІР) +2 бали (ВІР) +1 бали (ВІР) = 5 балів	2 бали (ВІР) +2 бали (ВІР) +1 бали (ВІР) = 5 балів	2 бали (ВІР) +2 бали (ВІР) +1 бали (ВІР) = 5 балів	2 бали (ВІР) +2 бали (ВІР) +1 бали (ВІР) = 5 балів	2 бали (ВІР) +2 бали (ВІР) +1 бали (ВІР) = 6 балів	2 бали (ВІР) +2 бали (ВІР) +1 бали (ВІР) = 5 балів	2 бали (ВІР) +2 бали (ВІР) +1 бали (ВІР) = 5 балів	20	100
Модульний контроль – 22			Модульний контроль – 23					

Примітка: ВІР – виконання практичної роботи; ВІР – виконання лабораторної роботи; ВІР – виконання самостійної роботи.

14. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

№ з.п.	Вид навчальної діяльності	Оціночні бали	Кількість балів
Т1	Робота на лекційних заняттях, опорні конспекти лекцій	1	5
	Виконання завдань під час практичних занять	1	
	Фронтальне / індивідуальне опитування та участь в обговоренні під час практичних занять	1	
	Виконання завдань лабораторних занять	1	
	Виконання завдань самостійної роботи	1	
Т2	Робота на лекційних заняттях, опорні конспекти лекцій	1	5
	Виконання завдань під час практичних занять	1	
	Фронтальне / індивідуальне опитування та участь в обговоренні під час практичних занять	1	
	Виконання завдань лабораторних занять	1	
	Виконання завдань самостійної роботи	1	
Т3	Робота на лекційних заняттях, опорні конспекти лекцій	1	5
	Виконання завдань під час практичних занять	1	
	Фронтальне / індивідуальне опитування та участь в обговоренні під час практичних занять	1	
	Виконання завдань лабораторних занять	1	
	Виконання завдань самостійної роботи	1	
Модульний контроль (контрольна робота)		22	22
Т4	Робота на лекційних заняттях, опорні конспекти лекцій	1	5
	Виконання завдань під час практичних занять	1	
	Фронтальне / індивідуальне опитування та участь в обговоренні під час практичних	1	

	занять Виконання завдань лабораторних занять Виконання завдань самостійної роботи	1 1	
T5	Робота на лекційних заняттях, опорні конспекти лекцій Виконання завдань під час практичних занять Фронтальне / індивідуальне опитування та участь в обговоренні під час практичних занять Виконання завдань лабораторних занять Виконання завдань самостійної роботи	1 1 1 1 1	5
T6	Робота на лекційних заняттях, опорні конспекти лекцій Виконання завдань під час практичних занять Фронтальне / індивідуальне опитування та участь в обговоренні під час практичних занять Виконання завдань лабораторних занять Виконання завдань самостійної роботи	1 1 1 1 1	5
T7	Робота на лекційних заняттях, опорні конспекти лекцій Виконання завдань під час практичних занять Фронтальне / індивідуальне опитування та участь в обговоренні під час практичних занять Виконання завдань лабораторних занять Виконання завдань самостійної роботи	1 1 1 1 1	5
Модульний контроль (контрольна робота)		23	23
ІНДЗ: Словник термінів та понять за матеріалами курсу.		5	20
Проект щодо збереження та відтворення видів диких тварин і рослин		15	
Разом		100	

15. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- навчально-методичні матеріали з курсу;
- методичні рекомендації до практичних, лабораторних занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

16. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Загальна характеристика рослинних та тваринних ресурсів.
2. Історія становлення й розвитку нормативно-правових засад у сферах використання, відтворення, приналежності й охорони об'єктів рослинного світу.
3. Використання та охорона тваринного світу.
4. Особливості окремих видів спеціального використання об'єктів тваринного світу.
5. Імплементція норм міжнародного фауністичного права в національні законодавства.
6. Міжнародно-правові зобов'язання України в сфері міжнародного фауністичного права.
7. Закон України «Про тваринний світ».

8. Закон України «Про рослинний світ».
9. Проблеми державного управління у галузі охорони, використання і відтворення тваринного та рослинного світу.
10. Відповідальність за порушення законодавства про рослинний та тваринний світ.
11. Кадастр рослинних ресурсів. Система кадастру рослинних ресурсів.
12. Державний лісовий кадастр. Кадастр лісовий ресурсів.
13. Зміст лісокадастрової книги і порядок її ведення.
14. Порядок використання природних ресурсів.
15. Класифікація рослинної сировини. Загальні засади створення кадастру природно-рослинних ресурсів.
16. Раціональне використання лісових ресурсів.
17. Економічна ефективність експлуатації запасів лікарсько-технічних рослин.
18. Розробка комплексу заходів з охорони та відтворення запасів лікарських рослин.
19. Порядок ведення кадастру тваринного світу. Інформаційне забезпечення кадастрової оцінки мисливської фауни.
20. Методи обліку мисливської фауни.
21. Вирішення спорів щодо захисту тварин в рамках Світової організації торгівлі (на прикладі справ щодо тюленів та тунця).
22. Боротьба зі знищенням природних середовищ існування фауни та флори.
23. Обґрунтування створення об'єктів ПЗФ України.
24. Поняття раритетів. Обсяг поняття «раритет». Причини раритетності.
25. Огляд основних червоних списків.
26. ласи загрозливих видів (категорії охорони).
27. Збереження природної просторової, видової, популяційної та ценотичної різноманітності об'єктів рослинного та тваринного світу.
28. Національні червоні списки. Червона книга України. Регіональні червоні списки.
29. Зелена книга України та охорона фауни.
30. Червоний список Міжнародного союзу охорони природи.
31. Європейський червоний список. Червона книга Чорного моря.
32. Міжнародні договори та програми. Бернська конвенція. Бонська конвенція. Дочірні угоди Бонської конвенції.
33. Вашингтонська конвенція (CITES). Рамсарська конвенція. Ріодежанейрська конвенція. Бухарестська конвенція.
34. Європейська ландшафтна конвенція. Директива щодо збереження видів диких птахів.
35. Розроблення і впровадження програм (планів дій) щодо збереження та відтворення видів диких тварин і рослин, які перебувають під загрозою зникнення.
36. Поняття про «карантин рослин» та «карантин тварин». Значення карантину рослин та тварин.
37. Завдання державної служби з карантину рослин та тварин. Структура державної служби з карантину рослин в межах країни.
38. Основні законодавчі документи: Закон України «Про карантин рослин». Статут державної служби з карантину рослин.
39. Історія створення карантину рослин. Поняття про «карантинний шкідливий організм». Перелік карантинних видів.
40. Шляхи занесення та розповсюдження шкідників, хвороб рослин та бур'янів. Ввезення в Україну та вивезення за її межі об'єктів рослинного та тваринного світу.
41. Запобігання проникненню в природне середовище України чужорідних видів диких тварин та здійснення заходів щодо недопущення негативних наслідків у разі їх випадкового проникнення.
42. Розведення тварин у неволі. Проведення біотехнічних заходів для покращення існування ссавців та птахів.

43. Отруйні тварини. Використання продукції промислу тварин. Екологія тварин урбанізованих територій.
44. Покращення захисних, кормових, гніздових умов для водно-болотяних птахів. Види використання об'єктів тваринного світу. Мисливство. Право на полювання. Документи на право полювання.
45. Рибальство. Використання об'єктів тваринного світу в наукових, культурно-освітніх, виховних та естетичних цілях.
46. Форми використання природних рослинних ресурсів. Отруйні рослини.
47. Торгівля лікарськими і декоративними видами рослин та їх частинами (корені, стебла, плоди тощо).
48. Види спеціального використання природних рослинних ресурсів: збирання лікарських рослин; заготівля деревини під час рубок головного користування; заготівля живиці; заготівля кори, лубу, деревної зелені, деревних соків тощо; збирання квітів, ягід, плодів, горіхів, насіння, грибів, лісової підстилки, очерету тощо; заготівля сіна; випасання худоби. Збір за використання природних рослинних ресурсів.
49. Використання природних рослинних ресурсів з природоохоронною, рекреаційною, оздоровчою, культурно-освітньою та виховною метою.
50. Використання природних рослинних ресурсів для забезпечення потреб виробництва у технічній, лікарській, пряно-ароматичній, харчовій сировині з дикорослих рослин.
51. Способи відтворення природних рослинних ресурсів.

17. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Білик О. М. Захист злакових і бобових культур. Навчальний посібник. Х.: Еспада, 2005. 675 с.
2. Кобенюк Г.В. Збереження біорізноманіття, створення екомережі та інтегроване управління річковими басейнами: Посібник для вчителів і громадських природоохоронних організацій. / Г. В. Кобенюк, О. П. Закорко, Г. Б. Марушевський. Київ: Чорноморська програма Ветландс Інтернешнл, 2008. 200 с.
3. Костюшин В.А. Стратегія розвитку моніторингу біологічного різноманіття в Україні. / В.А. Костюшин, С.І. Губар, В.Г. Домашлінець. Київ, 2009. 60 с.
4. Кучерявий В.П., Чернявський М.В., Гаманюк Т.І. Рациональне природокористування та охорона навколишнього середовища. К., 1991. 147 с
5. Мовчан О. М. Карантинні шкідливі організми. Частина 1. Карантинні шкідники. К.: Світ, 2002. 288 с.
6. Мудрак О.В., Кравчук Г.І., Єлісавенко Ю.А., Дзюмак М.А. Заповідна справа. Практикум. Вінниця: ВНАУ, 2011. 96 с.
7. Посібник з охорони та управління ІВА територіями / Укладачі О. Осадча, З. Лук'янчук. К., 2006. 130 с.
8. Стецула Н., Слободян Л. Охорона і раціональне використання рослинного і тваринного світу: навчально-методичний посібник до виконання практичних робіт. Дрогобич: Видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2015. 56 с.
9. Теоретичні основи охорони фауни: навчально-методичний посібник до спецкурсу / Укладач Атемасова Т. А. Х: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2007. 56 с.
10. Фауна України: охоронні категорії. Довідник / О. Годлевська, І. Парнікоза, В. Різун, Г. Фесенко, Ю. Куцоконь, І. Загороднюк, М. Шевченко, Д. Іноземцева; ред. О. Годлевська, Г. Фесенко. Видання друге, перероблене та доповнене. Київ, 2010. 80 с.
11. Хоєцький П.Б. Практикум з мисливствознавства. Львів: Сполом, 2007. 64 с.

Допоміжна

12. Законодавство України у галузі охорони навколишнього середовища. Ч. 3 Створення екологічної мережі. Хрестоматія/ Укладачі О.Є. Пахомов, В.В. Бригадиренко. Д.: ДНУ, 2005. 379 с.

13. Законодавство України у галузі охорони навколишнього середовища. Ч. 2 Охорона водних екосистем. Хрестоматія/ Укладачі О.Є. Пахомов, В.В. Бригадиренко. Д.: ДНУ, 2005. 255 с.
14. Зелена книга України : рідкіс. і такі, що перебувають під загрозою зникнення, та тип. природ. рослин. угруповання, які підлягають охороні / М-во охорони навколиш. природ. середовища України, НАН України, Ін-т ботаніки ім. М. Г. Холодного; під заг. ред. Я. П. Дідуха. Київ: [Альтерпрес], 2009. 446 с.
15. Екологія і закон : Екологічне законодавство України у двох книгах (відп.ред. В.І. Андрійцев). Київ: Юрінком інтер; 1998
16. Червона книга України. Рослинний світ / за ред. Я.П. Дідуха. К.: Глобалконсалтинг, 2009. 900 с.
17. Червона книга України. Тваринний світ / за ред. І.А. Акімова. К.: Глобалконсалтинг, 2009. 600 с.

18. ІНФОРМАЦІЙНІ (ІНТЕРНЕТ) РЕСУРСИ

Ресурси мережі Інтернет:

1. Офіційний сайт Міністерства екології і природних ресурсів України. Режим доступу : <http://www.menr.gov.ua>.
2. Зелена книга України. Режим доступу : https://www.npptovtry.org.ua/wp-content/uploads/2017/12/green_book_2009.pdf
3. Червона книга України. Режим доступу : <https://redbook-ua.org/>
4. Списки тварин та рослин Червоної книги України. Режим доступу : <https://www.iucnredlist.org/>
5. ДУ «Рівненська обласна фітосанітарна лабораторія». Режим доступу : <http://www.fitolab.rv.ua/>
6. Закон України «Про рослинний світ». Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/591-14#Text>
7. Закон України «Про тваринний світ». Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2894-14#Text>

Бібліотеки:

1. РДГУ: абонент №1 – м. Рівне, вул. Пластова, 31.
2. Абонент №2 – м. Рівне, вул. Толстого, 3.
3. Абонент №3 – м. Рівне, вул. Пластова, 41.
4. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека – м. Рівне, майдан Короленка, 6, тел.22-10-63.
5. Міська – м. Рівне, вул. Київська, 44, тел. 24-12-47.

